

Vestfold og Telemark Fylkeskommune

08.02.21

Vestfold og Telemark Fylkeskommune Kulturstrategi Hørings svar fra FNF Vestfold og FNF Telemark

FNF Vestfold og Telemark er opptatt av at frivilligheten og satsning på friluftsliv blir tydelig innlemmet i kulturstrategien «Vestfold og Telemark - der mennesker møtes» 2021 – 2024 i VTFK. Dette begrunnes med at nasjonale føringer bør gjenspeiles regionalt. De nasjonale målene i stortingsmelding 18 (2015–2016) for Friluftsliv: Natur som kilde til helse og livskvalitet er:

1. Friluftslivets posisjon skal ivaretas og videreutvikles gjennom ivaretagelse av allemannsretten, bevaring og tilrettelegging av viktige friluftslivsområder, og stimulering til økt friluftslivsaktivitet for alle.
2. Naturen skal i større grad brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge.

I Meld. St. 18 (2015–2016) er begrunnelsen for satsningen som følger:

Friluftsliv er en viktig kilde til høyere livskvalitet og bedre helse for alle. Friluftsliv er den vanligste formen for fysisk aktivitet i Norge. Hele 61 prosent oppgir at fysisk aktivitet i naturen og nærmiljøet er den formen for fysisk aktivitet de kunne tenke seg å gjøre mer av i fremtiden. Egenorganisert fysisk aktivitet som friluftsliv når ofte grupper som den organiserte idretten ikke når, og friluftslivsaktiviteter har en jevnere fordeling i deltakelse i befolkningen. Familien spiller en mindre rolle enn tidligere i rekrutteringen til friluftsliv. De frivillige organisasjonene er derfor viktigere enn tidligere for å lære barn og unge friluftsliv, og for å gi dem gode naturopplevelser.

Med dette som bakgrunn ønsker vi å konkretisere innspillene i kulturstrategien videre tematisk. Det er både kommentarer på mål og tiltak i høringsutkastet, men og konkrete forslag på nye.

I høringsutkastet er det 6 hovedtemaer. FNF har tidligere spilt inn ønske om økt prioritering på tverrsektorielt samarbeid innen frivilligheten. Friluftslivets egenskaper, påvirkning og

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
vestfold@fnf-nett.no | telemark@fnf-nett.no
www.fnf-nett.no

potensiale inngår i sterk grad i alle hovedtemaene til den nye kulturstrategien, og bør bli vektlagt deretter. Slik FNF ser det er ikke friluftsliv nevnt i mål eller tiltak i tilstrekkelig grad i hovedtemaene.

1.3. Kulturbegrepet

Innenfor kulturbegrepet står det at fylkeskommunen arbeider med fagområdene allmennkultur, bibliotekutvikling, friluftsliv, kultur- og idrettsfrivillighet, idrett, immateriell og materiell kulturarv, og kunst.

Hva ligger i begrepet kultur- og idrettsfrivillighet? Hvorfor står det ikke friluftslivsfrivillighet også? Slik FNF ser det finnes det frivillighet og profesjonell drift innen alle overnevnte fagområder. Enten må kulturfrivillighet være et overordnet begrep som dekker hele feltet av frivillighet, eller så må hvert fagområde defineres med egen frivillighet mener vi.

2.1 Stedsutvikling

FNF savner et mål som omhandler ivaretagelse og vern/ sikring av regionale friluftsområder. Det er bra tiltak å stimulere kommuner og interkommunale friluftsråd til å utarbeide forvaltningsplaner for statlig sikrede friluftsområder. Men det er kun for å få tilskudd til opparbeiding. Av eksisterende sikrede områder.

FNF savner at statlig sikring av friluftsområder samt annet vern av viktige friluftslivsområder er et eget tiltak under stedsutvikling. Ut fra målene burde det være et tiltak å verne flere områder og øke antall statlig sikrede friluftsområder i fylket. Spesielt de regionale friluftsområdene.

Forslag til mål fra FNF:

- Ivareta friluftsliv som en levende og sentral del av norsk kulturarv og nasjonale identitet, og som en viktig kilde til høyere livskvalitet og bedre helse.
- Legge til rette for å sikre ivaretagelse av viktige friluftsområder for allmenheten, spesielt i pressområder grunnet utbyggingsplaner.

2.2. Inkludering

Her er ikke frivilligheten og friluftslivet nevnt i noen av tiltakene. FNF ønsker at tiltak nr. 8 skal endres til å *vektlegge universelt utformede anlegg, friluftslivsanlegg og områder ved fordeling av tilskuddsmidler*. Begrunnelsen er at det er altfor få søknader innen friluftslivstiltak i spillemiddelordningen. Så friluftslivssøknader bør automatisk bli prioritert.

2.3. Kunnskap

Tiltaket *innhente og dele kunnskap om anlegg, områder og aktivitet for idrett og friluftsliv* er positivt. Men FNF etterlyser konkrete tiltak på kunnskapsbasert prioritering av behov for anlegg og tilretteleggingstiltak for aktivitet som skal opparbeides innen friluftslivet og annen egenorganisert aktivitet.

Forslag på tiltak/mål:

- Medvirke til utvikling av digitale verktøy innenfor friluftsliv, utrede hvilken rolle ulike digitale verktøy har for å motivere til friluftslivsaktivitet og hvordan slike verktøy kan gjøres mest mulig brukervennlige.

2.4. Aktivitet

FNF ønsker at målet *forutsigbare rammer for kultur- og idrettsfrivilligheten* endres til forutsigbare rammer for kultur, friluftsliv og idrett.

FNF påpeker at tiltakene som omhandler friluftsliv er konkrete, men ikke gunstige fordi det ikke omhandler lavterskel friluftsliv for allmenheten, i stor nok grad. Jakt i skjærgården er bra. Men det er ikke lavterskel satsning for allmenheten uavhengig av sosioøkonomisk status.

Forslag til ønsket mål fra FNF:

- Prioritere videreutvikling av tilbudet med lavterskelaktiviteter, aktiviteter i nærmiljøet og opplæring og utvikling av friluftslivsferdigheter hos barn og unge.

Forslag på tiltak fra FNF:

- Oppfordre og legge til rette for at friluftsliv og bruk av naturen og nærmiljøet som læringsarena inngår i virksomheten til skoler og barnehage.
- Legge til rette for gjennomføring av et nytt friluftslivets år i 2025.

Mål om *økt tilgang til høstningsbasert friluftsliv*. FNF syntes dette heller skulle vært et tiltak under et mål om *økt tilgang til nærfriluftsområder for hele Vestfold og Telemark innen 2025*.

Tiltaket *være pådriver for talentutvikling innen alle idrettsgrener og kulturuttrykk* bør inneholde friluftsliv. Prosjektet Unge naturtalentet hos DNT er regional talentutvikling innen friluftsliv. NJFF driver talentutvikling innen jakt for ungdom og kvinner. 4H driver talentutvikling for deltagelse i styreverv for ungdom som noen eksempler.

Derfor bør tiltaket hete: *Være pådriver for talentutvikling innen alle idrettsgrener, friluftslivsgrener og alle kulturuttrykk*.

2.5. Arenaer

Her savner FNF mål og tiltak som omfavner lavterskel friluftsliv for hele befolkningen uavhengig av sosioøkonomisk status. Arenaer for egenorganisert aktivitet bør omtales som et mål. Denne type arena blir mest brukt, er tilgjengelig for alle og har størst påvirkning på folkehelsen.

Forslag til ønsket mål fra FNF:

- Friluftsliv i nærmiljøet prioriteres i det regionale friluftslivsarbeidet. Dette innebærer at friluftsliv i og ved byer og tettsteder skal prioriteres i tilskuddsordninger til friluftsliv, i sikring av friluftslivsområder og i friluftslivsarbeidet ellers.

Forslag på tiltak fra FNF:

- Oppfordre kommunene til å kartlegge tilgjengeligheten og fjerne ulovlige stengsler i strandsonen.
- Oppfordre fylkeskommuner med fjellområder med stort utbyggingspress om å utarbeide regionale planer som sikrer ivaretagelse av større, sammenhengende naturområder for friluftsliv i fjellområdene.
- Oppfordre kommuner med tilflytting og utbyggingspress til å markere langsiktige utbyggingsgrenser mot markaområder, ved bruk av hensynssoner.
- Stimulere til økt samarbeid mellom landbruket, kommuner og frivillige organisasjoner om tilrettelegging for friluftsliv i landbruksområdene, herunder samarbeid om veier, stier, løyper og parkeringsplasser.

Tiltaket *videreutvikle formidlingen og bidra til å bygge ut servicetilbudet langs pilegrimsleden* er et bra tiltak, men favner ikke om stor bruk eller tilgjengelighet for hyppig bruk av hele befolkningen.

FNF savner tiltak på satsning av friluftslivsanlegg. Hvis idretten får tiltak på anlegg, burde friluftslivsanlegg og få det.

Forslag til ønsket tiltak: *Arbeide for bærekraftig planlegging, sikring, bygging og drift av friluftslivsanlegg.*

2.6. Internasjonalisering

Her savner FNF konkrete tiltak som inkluderer frivillige lag og organisasjoner innen friluftslivsfeltet. Det er så mye god inkludering, integrering og internasjonale prosjekter innen friluftslivet. Forskning og kunnskap på opparbeiding og tilrettelegging av friluftsområder, naturbasert reiseliv og annet som bør inn i tiltakene her. Et eksempel er EU-prosjektet Ascent.

Forslag på tiltak:

- initiere tverrsektorielt internasjonalt samarbeid om naturbasert reiseliv og tilrettelegging av turstier.

Proessen avslutningsvis

Det har vært spennende å delta i prosessen med å utforme kulturstrategien til Vestfold og Telemark fylkeskommune. Dere har tatt i bruk mulighetene som finnes digitalt gjennom kulturdialog og etterspurte skriftlige innspill. Vi vil berømme fylkeskommunen for å ha gjennomført en flott prosess som er involvert både organisasjoner, politikere og andre.

Forslaget som nå foreligger bærer preg av at det ikke er et ferdig dokument og vi ser fram til at det videreutvikles i samarbeid med organisasjonene som fylkeskommunen også jobber med og for, til det beste for alle innbyggerne i det nye fylket.

Vi anerkjenner at det kan være en krevende jobb og sy sammen mange ulike tidligere strategier og planer til en overordnet kulturstrategi. Selv om prosessen har vært god, er det vanskelig å kjenne igjen egne innspill i dokumentet som nå foreligger. Den tematiske inndelingen virker forvirrende, og det er vanskelig å se helheten av våre virkeområder - og dermed også vurdere om det er godt ivare tatt. Vi savner en struktur som gjør dokumentet lettere å lese innen hvert fagfelt.

Vi vil også stille spørsmål ved om den tematiske inndelingen er egnet til å kobles med de foreslåtte temaplanene som følger en annen inndeling. Det er i det minste forvirrende å bruke begrepet «tema» om to ulike inndelinger og foreslår å bytte ut «temadokumenter» med et annet begrep.

Natur og friluftsliv er en rik kilde til helse og livskvalitet for en stor bredde av befolkningen, Som referert til i stortingsmeldingen ovenfor, mener vi det er viktig at fylkets satsing på friluftsliv blir tildelt et eget temadokument. Med et stort fylke, langstrakt areal og mange kommuner, er behovet for spesifikke satsinger og friluftsliv til stede i tillegg til at det vil unngå at friluftsliv fortsetter å marginaliseres i tospann med idretten.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv

Eirik Knive
Koordinator
FNF Telemark

Kristin Fredheim
Koordinator
FNF Vestfold

